

Inventarisatie vishabitat Mariahoeve

Datum: augustus 2007
Auteur: Martin Taal, Rob Cramer
Namens de commissie Haagse Wateren van de 's-Gravenhaagse Hengelsport Vereniging (GHV)

Inleiding

In augustus 2007 is door twee leden van de commissie Haagse wateren van de 's-Gravenhaagse Hengelsport Vereniging een inventarisatie van het viswatermilieu in de wijk Mariahoeve uitgevoerd.

Eerdere inventarisaties (2004 en 2005) lieten een zuurstof- en waterplantenarm en ondiep viswater met dikke baggerlagen zien. Bij het laatst uitgevoerde visserijkundig onderzoek in 2006 was het water op de meeste plaatsen bijna zuurstofloos en werd er nauwelijks vis aangetroffen.

Hieronder zijn de resultaten van de inventarisatie weergegeven.

VLASKAMP

Vijver Vlaskamp (positie 1 kaart bijlage 2)

- watertype: parkvijver, singels en sloten.
- doorzicht: helder,
- 'riet'zone: geen
- onderwaterplanten: geen,
- drijfbladplanten: geen
- drijvende planten: **95% (eendenkroos)**,
- verbinding: via gemaal naar ander watersysteem op de Carel Reinierskade en via duikers met de andere wateren in de wijk.
- viswatertype: **black community (zie bij conclusie en bijlage 1**
- visstand : **nauwelijks vis !**
- rechts naast de zwerfkeien is voldoende diepte voor een mogelijke overwinteringsplek,
- **bodem: dikke** stinkende baggerlaag,
- veel boomtakken in het water, die er lange tijd liggen
- diepte voor de **dichte geslibte duikers** is ong. 40 cm.

Uitloper Vlaskampvijver richting gemaal Carel Reinierskade (positie 2 kaart bijlage 2)

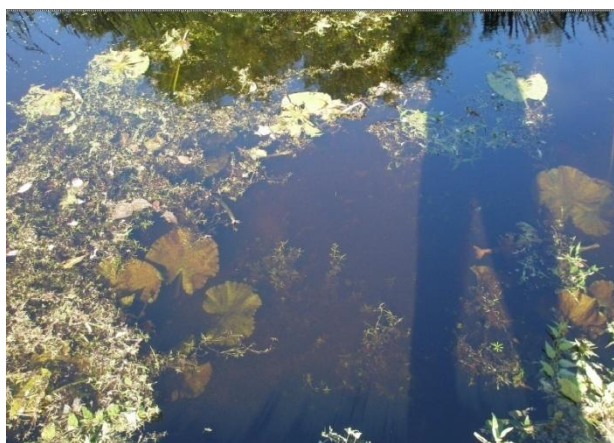
Bodemmonster Vlaskampvijver

CAREL REINIERSKADE

Carel Reinierskade achter politiebureau Vlaskamp (positie 3 kaart bijlage 2)

- watertype: singel
- één zijde natuurlijke oever en andere zijde wandelpad (met een pas gemaaide oeverzone, waar klaarblijkelijk ook veel begroeiing (riet) was.
- doorzicht: helder (70 cm)
- 'riet'zone: veel
- onderwaterplanten: 25% ,
- drijfbladplanten: enkele waterlelies/gele plomp,
- drijvende planten: 5% (eendenkroos)
- verbinding: onderling via duikers en aan uiteinden via gemaal naar de wijk, Mariahoeve (Vlaskamp) en naar de Schenk (ander watersysteem),
- viswatertype: snoek-blankvoorn,
- visstand: onbekend, geen vis gezien!,
- talud matig,
- harde bodem, weinig bagger maar wel vrij veel zwerfvuil en stenen op de bodem,

Carel Reinierskade: Mooi begroeid en helder water, zicht tot de bodem

SMARAGDHORST

Smaragdhorst: vijver/singel achter de Texaco, met zicht op de Bezuidenhoutseweg (positie 4 op kaart bijlage 2)

- watertype: parkvijver, singels en sloot.
- doorzicht: helder,
- onderwaterplanten: geen,
- drijfbladplanten: geen
- drijvende planten: **>95% (eendenkroos)**,
- verbinding: via gemaal naar ander watersysteem en via duikers met de andere wateren in de wijk.
- viswatertype: **black community**
- visstand: **geen vis!**
- bodem: **veel stinkende bagger**,
- **veel boomtakken in het water**, die er al lang liggen,
- diepte voor de **dichte geslibte duikers** is ong. 40 cm.

Smaragdhorst: veel kroos, bagger en takken

ROBIJNHORST / IVOORHORST

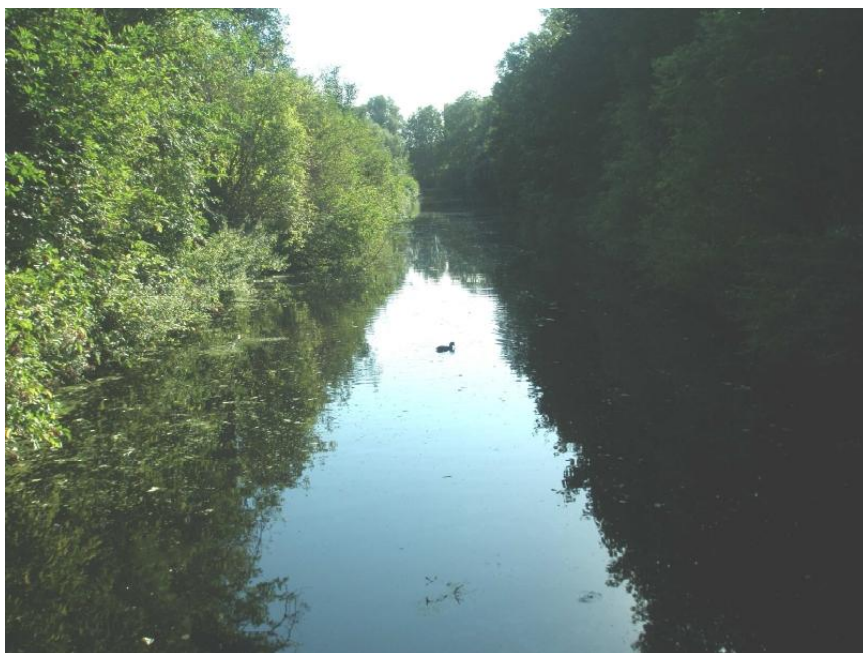

Robijnhorst achter winkelcentrum 't Loo (positie 5 op kaart in bijlage 2) rechts 'de' natuurvriendelijke oever waarbij (niet te zien) op ca. 5 m uit de kant de oude beschoeiing nog aanwezig is met daarboven ong. 10 cm water, welke nu met waterplanten begroeid had moeten zijn.

- watertype: parkvijver, singels en sloten.
- doorzicht: helder
- 'riet'zone: nauwelijks,
- onderwaterplanten: geen,
- drijfbladplanten: geen,
- drijvende planten: **> 50% (eendenkroos)**,
- verbinding: via duikers met de andere wateren in de wijk,
- viswatertype: **black community**,
- visstand: onbekend, wel een schooltje voorntjes gezien en een snoekje,
- bodem: **veel bagger**,
- **veel boomtakken in het water, die er al lang liggen**,
- diepte voor de **dichtgeslibte duikers** is ong. 40 cm.
- **overwinteringsplek aanwezig van 2 m diep** (ligt in de hoek bij de Ivoorhorst, bij steiger),
- natuurvriendelijk oevers zijn niet aangeslagen, slechts wat waterriet. Oude beschoeiing ligt er nog en waar eerder land was heeft men een stuk land weggegraven,
- veel zwerfafval in en rondom het water.

Dicht geslibte duikers waarbij op de foto ook is te zien dat er nauwelijks water staat.

Robijnhorst: aan het einde de steiger met de overwinteringsplaats (positie 6 op kaart in bijlage 2), doordat de duiker tussen het Robijnhorst richting Ivoorhorst nagenoeg volledig is dicht geslibt, is er een soort van eigen watersysteem ontstaan met veel minder eendenkroos en helder water en zelf wat vis.

PARELMOER / SAFFIERHORST

‘Natuurvriendelijke’ oever gezien vanaf brug, zicht richting Bezuidenhoutseweg (positie 7 op kaart in bijlage 2)

- watertype: parkvijver, singels en sloten.
- doorzicht: helder,
- 'riet'zone: redelijk
- onderwaterplanten: geen,
- drijfbladplanten: geen
- drijvende planten: **95% (eendenkroos),**
- verbinding: via duikers met de andere wateren in de wijk.
- viswatertype: **black community**
- visstand : **nauwelijks vis !**

'Natuurvriendelijke' oever gezien vanaf brug, zicht richting Diamanthorst (positie 8 op kaart in bijlage 2)

CONCLUSIE

Over het algemeen zijn de wateren in de wijk Mariahoeve ecologisch gezien dramatisch slecht voor het onderwaterleven. Alleen het water langs de Carel Reinierskade lijkt nog redelijk acceptabel, alhoewel daar ook bij visstandbemonsteringen nauwelijks vis is aangetroffen.

In de overige wateren in de wijk komt nauwelijks vis voor, laat staan ander waterleven. De wateren liggen gedurende grote gedeelten van het jaar vol met kroos en daaronder zuurstofloos water en een stinkende baggerbodem met veel zwerf- en takkenafval. Aan de Robijnhorst is een natuurvriendelijke oever en een overwinteringsplaats aangelegd die geen functie hebben zolang het water zelf door de slechte kwaliteit ongeschikt is voor vis.

Verbetering van de wateren in de wijk zal slechts optreden als rigoures wordt gebaggerd. En dan geen onderhoudsbaggeren maar ecologisch baggeren. Tegelijkertijd dienen alle dichtgeslibde duikers te worden schoongemaakt en moet een veel betere doorspoeling worden bewerkstelligd.

Om baggervorming door bladafval te voorkomen, moeten tevens veel bomen en struikgewas langs de wateren worden verwijderd of rigoures worden gesnoeid, zodat een wijk ontstaat met veel open doorzicht zoals het in de jaren zestig was.

Referenties

van der Spiegel, A. (1992). Visgemeenschappen van het stilstaande water. In J. Quak, & A. van der Spiegel (Red.), *Cursus Visstandbeheer en Integraal Waterbeheer*. Nieuwegein: Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij.¹

Zoetemeyer, R. B., & Lucas, B. J. (2001). De OVB-viswatertypering deel1: Ondiepe wateren. *Vis & Water magazine* , 1 (4).

¹ Bij de indeling van de visgemeenschappen in viswatertypen (zie bijlage 1) wordt bij de onderverdeling van het stilstaande, ondiepe water het **baars-blankvoorntype** als visgemeenschap van het meest voedselarme water onderscheiden. Het water bevat zo weinig voedingsstoffen dat er geen massale algengroei kan ontstaan waardoor het water helder blijft. Tevens is het water en de bodem zo arm aan voedingsstoffen dat bijna ook geen groei van onderwaterplanten mogelijk is. Dit viswatertype komt voor op de arme zandgronden in het oosten van ons land. Echter ook in de meer voedselrijkere wateren in het westen van ons land (in parken en kroosrijke (stads)wateren) kan de visgemeenschap van dit viswatertype voorkomen in de vorm van een zgn. "**black community**". Als gevolg van langdurige kroosbedekking en/of beschaduwning van het water door bomen dringt er zo weinig zonlicht in het water door dat nauwelijks algen- en plantengroei mogelijk is. Een bijkomende bedekking van de bodem door veel bladafval zorgt bovendien voor weinig macrofauna aanbod als voedsel voor vissen (mond. med. Ton van der Spiegel, 2007).

Bijlage 1: Visgemeenschappen van het zoet, ondiepe en stilstaande water

(Zoetemeyer & Lucas, De OVB-viswatertyping deel1: Ondiepe wateren, 2001) (van der Spiegel, 1992)

viswatertype	baars blankvoorn (black community)	ruisvoorn snoek	snoek blankvoorn	blankvoorn brasem	brasem snoekbaars
planten					
bovenwater	matig	veel	matig	matig	weinig - matig
drijfblad	weinig	veel	matig - veel	weinig - matig	geen - weinig
onderwater	matig	veel	weinig	geen	geen
bedekking %	10-30%	60-100%	20-60%	10-20%	0-10%
vissoorten					
aal	+	+	+	+	+
baars	+	+/-	++	+	+
bittervoorn*	+	++	++	+/-	-
blankvoorn	+	+/-	++	++	+
brasem	+/-	+/-	+	++	++
grote modderkruiper	+/-	++	+	+/-	-
karper	-	++	++	+/-	-
kleine modderkruiper	+	++	++	+/-	-
kolblei	+/-	+/-	++	+	+
kroeskarper	+/-	++	+	+/-	-
kwabaal*	+	+/-	+/-	+/-	-
meerval*	-	+/-	++	++	+/-
pos	+/-	+/-	+	++	++
rivieronderpad*	+	+/-	+/-	+/-	-
riviergrondel	+	+	+	+	+/-
ruisvoorn	+/-	++	++	+/-	-
snoek	-	++	++	+	+/-
snoekbaars	-	-	+/-	++	++
stekelbaars (3d)	+	++	++	+/-	-
stekelbaars (10d)	+	++	++	+/-	-
vetje	+	+	+	+	+/-
zeelt	+/-	++	+	+/-	-
draagkracht	10-100 kg/ha	100-350 kg/ha	300-500 kg/ha	350-600 kg/ha	450-800 kg/ha
voedselrijkdom	←—————→				(hyper-)eutroof
fosfaatgehalte	(oligo-)mesotroof voedselarm <0,01 mg P/l				zeer voedselrijk >0,1 mg P/l
ontwikkelingmogelijkheden:					
		-	nauwelijks of geen		
		+/-	beperkt		
		+	voldoende		
		++	optimaal		
* bittervoorn: aanwezigheid van zoetwatermossels noodzakelijk voor de voortplanting.					
* kwabaal: verbinding met diep, helder water noodzakelijk.					
* meerval: komt de laatste eeuwen vrijwel uitsluitend in het Haarlemmermeergebied voor.					
* rivieronderpad: afhankelijk van stenig substraat in combinatie met waterturbulentie (bijv. stroming).					

Baars-blankvoornviswatertype ONDIEP

- voedselarm
- helder (bodemzicht)
- waterplanten: 10 – 30%
- draagkracht: 10 – 20 kg/ha

Ruisvoorn-snoekviswatertype ONDIEP

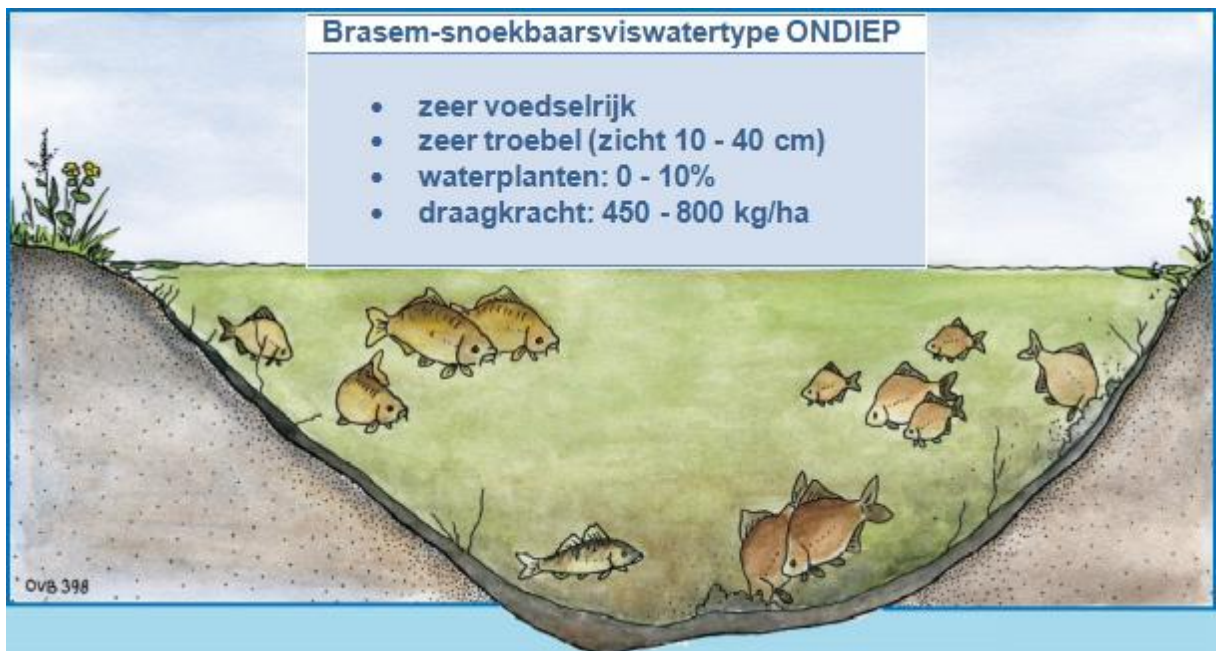
- matig voedselrijk
- helder (bodemzicht)
- waterplanten: 60 – 100%
- draagkracht: 100 - 350 kg/ha

Snoek-blankvoornviswatertype ONDIEP

- matig voedselrijk
- matig helder (zicht 40 – 70 cm)
- waterplanten: 20 – 60%
- draagkracht: 300 - 500 kg/ha

Bijlage 2: Google kaart Mariahoeve met posities van foto's in dit rapport

